

مباحث کاربردی مدیریت نامه بانکی

برای مدیران، کارشناسان و متصدیان امور بانکی
ویرایش جدید با آخرین اصلاحات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

نویسندگان:

دکتر اکبر کشاورزین

علی روفه

بهار ۱۳۹۸

سرشناسه	: کشاورزیان، اکبر، ۱۳۵۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: مباحث کاربردی ضمانتنامه بانکی برای مدیران، کارشناسان و متصدیان امور بانکی/ ویرایش جدید با آخرین اصلاحات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران/ نویسندگان اکبر کشاورزیان، علی روفه.
وضعیت ویراست	: ویراست ۳.
مشخصات نشر	: تهران: بانک سپه، اداره کل آموزش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۶ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۲۶-۳-۷
قیمت	: ۴۸۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: لا
موضوع	: ضمانتنامه بانکی
موضوع	: Bank guarantee
شناسه افزوده	: روفه، علی، ۵۸ -
شناسه افزوده	: مردآزادناو، بهزاد، ۱۳۴۰، ویراستار
شناسه افزوده	: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
شناسه افزوده	: بانک سپه، اداره کل آموزش
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۸ ۵۵۰/۷۱۳۳۲
رده بندی دیویی	: ۱/۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۰۱۳۶۵

نام کتاب: مباحث کاربردی ضمانتنامه بانکی: برای مدیران، کارشناسان و متصدیان امور بانکی
نویسندگان: دکتر اکبر کشاورزیان - علی روفه

ناشر: اداره کل آموزش بانک سپه
حروفچینی: طاهره الهیاری
ویراستار: بهزاد مردآزاد ناو
لیتوگرافی/چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر سپه
صفحه‌آرایی: محمد زهتاب هاشمی
طراح جلد: محمد زهتاب هاشمی

نوبت چاپ: چاپ اول
تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۸۰،۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۲۶-۳-۷

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.»

نشانی: خیابان حافظ، چهارراه کالج، پلاک ۳۸۳، اداره کل آموزش بانک سپه
تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۸۰۰۹۷۴

پیشگفتار

در میان خدمات متنوع بانکی، ضمانت‌نامه‌های بانکی در بازار کسب و کار و بازار پول کشور، کمتر مورد توجه و استفاده قرار می‌گیرد. در حالی که بهره‌برداری مطلوب از این ابزار تعهدی، باعث ایجاد اعتماد و اطمینان در متولیان امور اقتصادی شده و رشد و توسعه اقتصادی را به ارمغان می‌آورد. بر این اساس، بانک سپه در تدوین کتاب حاضر، به دنبال نهادینه کردن خدمات تعهدی ضمانت‌نامه در بخش‌های مختلف اقتصادی، تأمین نیازهای اعتباری مشتریان بدون ربا، تسهیلات و خلق پول در اقتصادی کشور، ارتقای سطح اطمینان طرفین مبادلات تجاری و تولیدی، رشد ریسک‌های حاکم بر مبادلات و در نهایت، ایفای نقش اجتماعی و بهبود بنیه علمی دانش بانکی در کشور به‌عنوان نخستین بانک ایرانی است.

کتاب ضمانت‌نامه بانکی که عصاره تجارب همکاران بانک و در نهایت، ماحصل سابقه بانک سپه در صدور موفق ضمانت‌نامه در دوران مختلف است، از جامعیت مطلوبی برخوردار بوده و کلیه تعاریف، مباحث فقهی و حقوقی، مراحل صدور، فرایندهای کاری و اعتباری، نحوه اعتبارسنجی، آشنایی اجمالی از پیمانکاران و سایر مشتریان ضمانت‌نامه، آخرین دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سوابق کاربردی و مطالعات موردی را شامل شده و برای رسته‌های شغلی متصدیان امور بانکی، مسئولان دوایر اعتباری، کارشناسان، مدیران میانی و ارشد نظام بانکی مورد استفاده می‌باشد. امید است که این کتاب که به ساحت مقدس شهادی بانک سپه تقدیم شده، اثربخش بوده و گامی در جهت ترویج ابزار تعهدی ضمانت‌نامه در بازار کسب و کار باشد.

رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل بانک سپه

محمد کاظم چقازردی

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار.....
۱۳	پیشگفتار نویسندگان.....
۱۵	فصل اول: مبانی ضمانت‌نامه بانکی.....
۱۵	۱-۱- مقدمه.....
۱۶	۱-۲- تعاریف ضمانت‌نامه بانکی.....
۱۸	۱-۳- ارکان و ویژگی‌های ضمانت‌نامه بانکی.....
۱۸	۱-۳-۱- ارکان ضمانت‌نامه.....
۲۰	۱-۳-۲- ویژگی‌های ضمانت‌نامه.....
۲۲	۱-۴- انواع ضمانت‌نامه از نظر انکلی.....
۲۲	۱-۴-۱- ضمانت‌نامه مستقیم.....
۲۴	۱-۴-۲- ضمانت‌نامه غیر مستقیم یا متقابل.....
۲۵	۱-۵- اهمیت ضمانت‌نامه بانکی.....
۲۶	۱-۵-۱- اهمیت ضمانت‌نامه بانکی برای مشتریان.....
۳۰	۱-۵-۲- اهمیت صدور ضمانت‌نامه برای بانک.....
۳۲	۱-۵-۳- اهمیت ضمانت‌نامه بانکی برای جامعه.....
۳۲	۱-۶- مستندات قانونی.....
۳۲	۱-۶-۱- قانون بانکی و پولی کشور، ۱۳۳۹.....
۳۳	۱-۶-۲- قانون پولی و بانکی کشور، ۱۳۵۱.....
۳۴	۱-۶-۳- قانون عملیات بانکی بدون ربا، ۱۳۶۲.....
۳۴	۱-۷- ماهیت حقوقی ضمانت‌نامه بانکی.....
۳۴	۱-۷-۱- تحلیل ماهیت ضمانت‌نامه بانکی بر اساس عقد ضمان.....
۳۵	۱-۷-۲- تحلیل مفهوم ضمانت‌نامه بانکی بر مبنای ماده ۱۰ قانون مدنی.....
۳۶	۱-۸- قوانین حاکم بر ضمانت‌نامه‌ها در عرصه بین‌الملل.....
۳۶	۱-۸-۱- قوانین بین‌المللی ضمانت‌نامه.....
۳۷	۱-۸-۲- شرایط و مکانیزم پرداخت ضمانت‌نامه.....
۴۱	۱-۸-۳- نقش ذینفعان (طرفین) در ضمانت‌نامه.....

- الف- نقش بانک در صدور ضمانت‌نامه..... ۴۱
- ب- نقش ضمانت‌خواه در ضمانت‌نامه..... ۴۲
- ج- نقش ذی‌نفع در ضمانت‌نامه..... ۴۳
- ۱-۹- ریسک‌های حاکم بر صدور ضمانت‌نامه..... ۴۳
- ۱-۹-۱- ریسک تجاری..... ۴۴
- ۱-۹-۲- ریسک فنی..... ۴۴
- ۱-۹-۳- ریسک مالی..... ۴۵
- ۱-۹-۴- ریسک سیاسی..... ۴۵
- ۱-۱۰- انواع ضمانت‌نامه بانکی..... ۴۶
- ۱-۱۰-۱- ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه یا مزایده..... ۴۶
- ۱-۱۰-۲- ضمانت‌نامه حسن اجرای تعهدات ناشی از قرارداد..... ۴۷
- ۱-۱۰-۳- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت..... ۴۸
- ۱-۱۰-۴- ضمانت‌نامه استرداد کسور وجه‌الضمان..... ۴۹
- ۱-۱۰-۵- ضمانت‌نامه سرگم (برخیص کالا و اتومبیل)..... ۵۰
- ۱-۱۰-۶- ضمانت‌نامه تعهد پرداخت..... ۵۱
- ۱-۱۰-۷- ضمانت‌نامه‌های متفرقه..... ۵۱

فصل دوم: مبانی فقهی ضمانت‌نامه..... ۵۳

- ۲-۱- مقدمه..... ۵۳
- ۲-۲- عقد ضمان..... ۵۴
- ۲-۳- بررسی مبانی فقهی ضمانت‌نامه بانکی..... ۵۹
- ۲-۴- جواز دریافت اجرت در برابر صدور ضمانت‌نامه بانکی..... ۶۴

فصل سوم: مبانی قانونی و بخشنامه‌ها..... ۶۷

- ۳-۱- مقدمه..... ۶۷
- ۳-۲- مبانی عقلانی ضمانت..... ۶۷
- ۳-۳- تعاریف..... ۷۰
- ۳-۴- اهمیت، ریسک و دستورالعمل‌های مربوط به ذی‌نفع ضمانت‌نامه بانکی..... ۷۲
- ۳-۴-۱- اهمیت ذی‌نفع ضمانت‌نامه بانکی..... ۷۳

- ۳-۴-۲- دلایل پایین بودن ریسک در ضمانت‌نامه‌های بانکی با ذی‌نفع دولتی..... ۷۴
- ۳-۴-۳- دستورالعمل‌های مرتبط با ذی‌نفع ضمانت‌نامه..... ۷۶
- ۳-۵- اهمیت، ریسک و دستورالعمل‌های مربوط به رابطه پایه ضمانت‌نامه بانکی..... ۷۷
- ۳-۵-۱- اهمیت مطالعه دقیق رابطه پایه و شناخت نوع تعهد..... ۷۷
- ۳-۵-۲- شناسایی ماهیت تعهد پرداخت از رابطه پایه..... ۷۹
- ۳-۵-۳- دلایل بالا بودن ریسک ضمانت‌نامه‌های بانکی با ماهیت تعهد پرداخت..... ۸۰
- ۳-۵-۴- دستورالعمل‌های مرتبط با رابطه پایه..... ۸۱
- ۳-۶- اهمیت، ریسک و دستورالعمل‌های مربوط به ضمانت‌خواه..... ۸۲
- ۳-۶-۱- ضمانت‌خواه..... ۸۲
- ۳-۶-۲- ریسک حاکم بر ضمانت‌خواه..... ۸۵
- ۳-۷- دستورالعمل‌های مرتبط با فرایند قانونی امور ضمانت‌نامه بانکی..... ۸۷
- ۳-۷-۱- دستورالعمل‌های مرتبط با صدور ضمانت‌نامه..... ۸۸
- ۳-۷-۲- دستورالعمل‌های مرتبط با اصلاح ضمانت‌نامه..... ۹۲
- ۳-۷-۳- دستورالعمل‌های مرتبط با تمدید ضمانت‌نامه..... ۹۳
- ۳-۷-۴- دستورالعمل‌های مرتبط با مطالعه پرداخت وجه ضمانت‌نامه..... ۹۵
- ۳-۷-۵- دستورالعمل‌های مرتبط با افسس و خامه افسار ضمانت‌نامه..... ۹۸
- ۳-۷-۶- دستورالعمل‌های مرتبط با وثایق و تضمین ضمانت‌نامه..... ۹۹
- ۳-۷-۷- دستورالعمل‌های مرتبط با کارمزد ضمانت‌نامه..... ۱۰۳
- ۳-۷-۸- دستورالعمل‌های مرتبط با عدم وصول یا موقوفی ضمانت‌نامه..... ۱۰۴
- ۳-۷-۹- سایر دستورالعمل‌های مرتبط با صدور ضمانت‌نامه..... ۱۰۵
- ۳-۸- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت واسترداد کسور وجه‌الضمان مشروط..... ۱۰۷
- ۳-۹- مراحل صدور ضمانت‌نامه در شعب..... ۱۰۹
- ۳-۱۰- دستورالعمل حسابداری ضمانت‌نامه‌های ریالی..... ۱۰۹
- ۳-۱۱- سامانه جامع گمرکی..... ۱۱۴
- ۱۱-۳-۱- صدور ضمانت‌نامه گمرکی..... ۱۱۴
- ۱۱-۳-۲- واریز وجه ضمانت‌نامه گمرکی در سررسید به حساب گمرک..... ۱۱۶
- ۱۱-۳-۳- تمدید ضمانت‌نامه گمرکی..... ۱۱۶
- ۱۱-۳-۴- ابطال ضمانت‌نامه گمرکی..... ۱۱۷
- ۱۱-۳-۵- ضمانت‌نامه گمرکی تجمیعی..... ۱۱۸

۱۱۹	فصل چهارم: کاربرد ضمانت‌نامه و مبانی امور پیمانکاری
۱۱۹	۴-۱- مقدمه
۱۲۰	۴-۲- کاربرد ضمانت‌نامه در بخش‌های مختلف اقتصادی
۱۲۰	۴-۲-۱- بخش تولید
۱۲۰	۴-۲-۲- بخش بازرگانی
۱۲۱	۴-۲-۳- بخش خدمات
۱۲۲	۴-۲-۴- سایر بخش‌ها
۱۲۳	۴-۳- خدمات اعتباری مورد نیاز پیمانکاران
۱۲۳	۴-۳-۱- ضمانت‌نامه
۱۲۳	۴-۳-۲- پیش‌پرداخت اسنادی
۱۲۳	۴-۳-۳- سفته
۱۲۴	۴-۴- مبانی امور پیمانکاری پروژه‌ها
۱۲۴	۴-۴-۱- ویژگی‌های صنعت پیمانکاری
۱۲۵	۴-۴-۲- ارکان اصلی عملیات پیمانکاری
۱۲۵	۱- کارفرما
۱۲۵	۲- پیمانکار
۱۲۶	۳- مهندس مشاور، مهندس ناظر
۱۲۶	۴- قرارداد
۱۲۶	۴-۴-۳- بخش‌های بزرگ کاری یک پروژه
۱۲۷	۴-۴-۴- مراحل اجرای پروژه‌های صنعتی
۱۲۷	۱. مطالعات مقدماتی طرح
۱۲۷	۲. مطالعات تفصیلی طرح
۱۲۷	۳. اجرای طرح
۱۲۸	۴-۴-۵- اجزای سازمان‌های پیمانکاری
۱۲۸	۴-۴-۶- معیارهای اصلی انتخاب پیمانکاران
۱۲۸	۴-۴-۷- تقسیم‌بندی پیمانکاران
۱۳۱	۴-۵- آشنایی با اصطلاحات رایج در صنعت پیمانکاری
۱۳۹	۴-۶- مبانی قرارداد پیمانکاری

۱۳۹	۴-۶-۱- قرارداد پیمانکاری
۱۳۹	۴-۶-۲- مراحل انعقاد قرارداد پیمانکاری
۱۴۰	۴-۶-۳- مراحل تنفیذ قرارداد پیمانکاری
۱۴۰	۴-۶-۴- اسناد و مدارک پیمان
۱۴۰	۴-۶-۵- مرور اجمالی بر مواد قرارداد پیمانکاری
۱۴۶	۴-۷- انواع روش‌های اجرای پروژه
۱۵۰	۴-۸- روش‌های اجرای پروژه در ایران

فصل پنجم: مدل کاربردی و مطالعات موردی ۱۵۳

۱۵۳	۵-۱- مقدمه
۱۵۴	۵-۲- ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه
۱۵۷	۵-۳- ضمانت‌نامه حسن انجام کار و تعهدات ناشی از قرارداد
۱۵۹	۵-۴- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت
۱۶۱	۵-۵- ضمانت‌نامه استرداد کسور وجه "سمان"
۱۶۳	۵-۶- ضمانت‌نامه گمرکی
۱۶۵	۵-۷- ضمانت‌نامه تعهد پرداخت
۱۶۷	۵-۸- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت مشروط
۱۶۹	۵-۹- مسائل متفرقه
۱۸۴	۵-۱۰- مطالعات موردی

فصل ششم: ساختار گزارش کارشناسی ۱۹۹

۱۹۹	۶-۱- مقدمه
۲۰۰	۶-۲- ساختار گزارش کارشناسی
۲۰۱	۶-۲-۱- موضوع گزارش
۲۰۱	۶-۲-۲- اطلاعات کلی متقاضی
۲۰۴	۶-۲-۳- مجوزهای فعالیت
۲۰۵	۶-۲-۴- تاریخچه فعالیت
۲۰۵	۶-۲-۵- مشخصات فیزیکی و ماشین‌آلات و تجهیزات
۲۰۶	۶-۲-۶- وثایق

۲۰۷	۶-۲-۷- وضعیت کارکنان و اشتغال‌زایی
۲۰۷	۶-۲-۸- وضعیت فعالیت
۲۰۷	۶-۲-۹- خلاصه وضعیت مواد اولیه، محصول و پروژه‌های در دست اجرا
۲۱۰	۶-۲-۱۰- وضعیت بیمه
۲۱۱	۶-۲-۱۱- صورت‌های مالی
۲۱۳	۶-۲-۱۲- تجزیه و تحلیل مالی
۲۱۴	۶-۲-۱۳- نسبت‌های مالی
۲۱۹	۶-۲-۱۴- خلاصه اقلام تراز آزمایشی
۲۱۹	۶-۲-۱۵- مرادوات
۲۲۰	۶-۲-۱۶- بدهی و تعهدات
۲۲۳	۶-۲-۱۷- جدول بدهی و تعهدات ذی‌نفع واحد نزد بانک
۲۲۳	۶-۲-۱۸- سایر ملاحظات
۲۲۴	۶-۲-۱۹- نیاز جی
۲۲۹	۶-۲-۲۰- پیشنهاد
۲۳۰	۶-۳- نکات قابل توجه در تهیه گزارش کارشناسی
۲۳۱	۶-۴- مدارک مورد نیاز برای تهیه گزارش کارشناسی
۲۳۳	۶-۵- ذی‌نفع واحد
۲۳۳	۶-۵-۱- تعاریف
۲۳۳	۶-۵-۲- مصادیق ذی‌نفع واحد
۲۳۵	۶-۵-۳- حدود تسهیلات و تعهدات کلان
۲۳۶	۶-۵-۴- ضرایب تبدیل تعهدات و تسهیلات
۲۳۷	پیوست‌ها
۲۳۷	پیوست ۱: نمونه‌ها و قراردادهای مورد استفاده برای صدور ضمانت‌نامه
۳۰۴	پیوست ۲: جدول کارمرد خدمات ضمانت‌نامه بانکی (ریالی)
۳۰۶	پیوست ۳: طرح‌های عمرانی
۳۲۱	نمایه
۳۲۵	منابع و مآخذ

پیشگفتار نویسندگان

یکی از رسالت‌های اصلی نظام بانکی، تسهیل در امور معاملات فعالان اقتصادی و کاهش هزینه مبادله در اقتصاد کشور است. در دهه‌های اخیر، نهادسازی برای بهبود فرایندهای مبادله آغاز شده و با انقلاب فن‌آوری‌های نوین در هزاره سوم، جایگاه قراردادهای اصیل، مطمئن و قابل اعتماد برای فعالان اقتصادی بیشتر شده و به عبارت روشن‌تر، نقش نهاد مهم پول در امور بازرگانی و تجاری کمرنگ شده و اهمیت نهاد عقود و قراردادها در عرصه امور تجاری و فعالیت‌های تولیدی و خدماتی رو به افزایش است. رواج کارت‌های اعتباری، نمونه بارزی از این تحول در دهه‌های اخیر است.

پشتیبانی از قراردادهای تجاری، تولیدی و خدماتی و ایجاد اعتماد و اطمینان بین طرفین مبادله، نیاز اصلی فعالان اقتصادی است. هر نهادی بتواند در مسیر برآورده کردن این نیاز فزاینده جامعه گام بردارد، افق روشنی را برای سازمان بقای خود ترسیم خواهد کرد. نظام بانکی به‌عنوان رکن اصلی بازارهای مالی در ایران از جایگاه ممتازی در حمایت اعتباری از قراردادها و کاهش ریسک متولیان امور تولیدی، خدماتی و بازرگانی برخوردار است. بانک‌ها در اقتصاد ایران اغلب به سمت اعطای تسهیلات حرکت کرده و کمتر در خصوص ایجاد اعتبارات و تعهدات فعالیت می‌کنند. از سوی دیگر، در عرصه ایجاد اعتبارات، ابزارهای متنوعی را می‌توان در بازار پول تعریف و محدودیت کمبود منابع را ترمیم کرد.

یکی از متداول‌ترین ابزارهای اعتباری مورد استفاده در نظام بانکی برای پشتیبانی از قراردادها و کاهش ریسک متولیان اقتصادی، بهره‌گیری از انواع ضمانت‌نامه‌های بانکی است. بانک‌های دولتی از سابقه درخشانی در ایجاد تعهدات، به‌ویژه در صدور ضمانت‌نامه برای مشتریان برخوردارند. صدور ضمانت‌نامه‌های بانکی با هدف افزایش رضایت مشتریان، مزیت‌های کارآمدی و جذب منابع ارزان‌قیمت و تسهیل و تحکیم امور مبادلات در جامعه به‌عنوان یکی از اولویت‌های بانک مطرح بوده و گسترش این فعالیت از اهداف مهم بانک در بلندمدت قلمداد می‌شود.

با عنایت به اهمیت صدور ضمانت‌نامه از لحاظ درآمدهای کارمزدی و جذب سپرده‌های ارزان‌قیمت، این کتاب برای آشنایی بیشتر مسئولان و متصدیان امور اعتباری با مبانی حقوقی و عملیاتی صدور ضمانت‌نامه‌های بانکی تدوین شده است. امید که این اقدام، گامی در جهت گسترش فعالیت‌های اعطای اعتبار و ایجاد تعهدات، به‌ویژه صدور ضمانت‌نامه در نظام بانکی باشد. تجربه تدریس ضمانت‌نامه بانکی در نظام بانکی کشور حکایت از این واقعیت دارد که ممکن است برخی از خوانندگان محترم کتاب، حجم آن را زیاد قلمداد نموده و اعلام نمایند که

متصدیان امور بانکی نیازی به همه مطالب کتاب ندارند. بنابراین ضمن تصریح این موضوع، نویسندگان بر این باور هستند که کتاب ارائه شده بایستی دارای جامعیت باشد تا همکاران نظام بانکی در کلیه سطوح سازمانی از آن بهره‌برداری نمایند. اما برای اینکه فراگیران محترم بر اساس نیاز سازمانی خود، به مطالعه و یادگیری موضوعات مرتبط بپردازند، فصول کتاب برای سطوح مختلف و بر اساس دوره‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت به شرح ذیل تقسیم‌بندی می‌شود.

سطح (۱) دوره کوتاه‌مدت ویژه متصدیان امور بانکی: فصول اول، سوم و پنجم (فقط مسائل کاربردی)

سطح (۲) دوره بلندمدت ویژه متصدیان امور اعتباری، ضمانت‌نامه و مسئولین شعب: فصول اول، سوم، چهارم و پنجم

سطح (۳) دوره بلندمدت ویژه مدیران امور اعتباری، مسئولین ادارات اعتباری، مسئولین مناطق و شعب ممتاز مقل، کارشناسان امور اعتباری و حقوقی: کلیه فصول کتاب.

یک بخش مهم از کتاب متعلق به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری است. این بخش به بررسی کلیه مسائل و مشکلات بانکی و اعتباری می‌پردازد. نویسندگان با اتخاذ ضمانت‌نامه از نام بانکی نظیر: پیمانکاران، تولید کنندگان، فروشندگان، کارشناسان و حسابداران مالی و اعتباری، کارشناسان رسمی پولی و بانکی دادگستری، و کلا و کارشناسان حقوقی و... می‌باشد. با تأکید به جامعیت و مباحث تخصصی و کاربردی کتاب، متولیان مختلف کسب و کار می‌توانند بر حسب مورد و با توجه به نیازهای کاری و سازمانی خود از فصل‌های مختلف آن استفاده نمایند و در نتیجه دین خود را به‌طور کامل ادا نمایند. نگارندگان با علم بر نقاط ضعف و کاستی‌های کتاب حاضر، از فرهیختگان، کارشناسان و همکاران نظام بانکی استدعا دارند انتقادات و پیشنهادات خود را در زمینه‌های مختلف اعلام نمایند تا هم‌افزایی علمی و عملیاتی در خصوص موضوع ضمانت‌نامه ایجاد شده و شاهد ارتقای سطح دانش ضمانت‌نامه در بانک‌ها باشیم.

دکتر کشاورزیان - روفه

تهران: بهار ۱۳۹۸